

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

! Posamezne številke po 4 vinarje. !

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 5. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnisti mesечно K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

! Posamezne številke po 4 vinarje. !

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašnju popust. Za odgovor se priloži znamko.

Klerikalizmu bo kmalu odklenkalo.

Živimo v čudnih časih. Nemci pritiskajo v državi na Slovane z vso silo in huje kot kedaj preje. Na Kranjskem pa poleg tega še čutimo terorizem in absolutizem klerikalne deželnozborske večine.

Se takrat, ko so hodili v naše kraje Turki, niso bili ljudje pri nas taki bojazljivi in tako obupani kot danes. Klerikalci so, ko so zadobili v deželi vladno, obesili par ljudi pred vso javnostjo na obešala. Postavljali in hvalili so se s tem dejanjem, sedaj se jih pa bojazljivci boje in pred njimi že naprej trepečejo. Nesamostojni slabici, neznačajni koristolovci se pehajo, da bi drug drugega prehiteli v tem, kdo postane preje klerikalec.

Vse živi od danes do jutri. Ljudje vidijo predseboj le kos kruha, ki jim ga kaže mogočen zapeljivec, ne gledajo pa na to, če jim bo kruh tudi kaj teknil in ne vprašajo če bodo tudi od tega kruha vedno lahko živeli.

Pri vsem tem pozablja ljudstvo na bistvo in na cilje klerikalizma.

Klerikalci hočejo najpreje zamašiti usta vsem, ki se upajo resnično govoriti ter odstraniti one, ki samostojno mislijo in drugače delajo kot oni hočejo. Klerikalci hočejo uvesti za vse stanove tlako kot so jo delali nekdanji naši kmetje samostanom in nemškimi graščakom! Pri tem prizadevanju se poslužujejo vsakojakih zvijačnih sredstev kakor porablja zviti lovec raznovrstne pasti.

V resnici je moč naših klerikalcev le bolj dozdevna in le z velikanskim slepljenjem javnosti so si jo nadeli. Kulturne organizacije klerikalcev ne pomenijo nič. Na deželi ni niti pet katoliških izobraževalnih društev, ki bi se lahko imenovala izobraževalna društva ali pa o katerih bi se lahko reklo, da so organizacije. Takozvana „Orlovska“ organizacija ni vredna piškovega oreha. Gospodarske organizacije klerikalcev so vse na zelo šibkih nogah in vsak hip jim preti nevarnost propada. Političnih organizacij kjer bi soodločevalo ljudstvo, klerikalci sploh nimajo. Iz župnišč in iz kaplanij se obenem razširja božja beseda in obenem klerikalna politika.

Na deželi drži klerikalizem pokonci največ dejstvo, da se naprednjaki za široke ljudske plasti nič ne brigajo. V ljudstvu je toliko smisla za samostojnost, neodvisnost in naprednost, da ponekod že samo z uspehom kljubuje klerikalizmu. Da bi se na deželi sistematično organiziral odpor, bi klerikalizem preje prenehal kot si mislimo.

Klerikalci imajo tudi v Ljubljani zelo malo pristašev in še manj resnične moči. Izmed inteligence ne morejo niti enega pristaša imenovati, ki bi ne bil koristolovec ali hinavec. Izobrazbeno delo med ljudstvom

je vseskozi tendenciozno in strankarsko. Razven „krščansko-socialne zveze“, ki prireja v Unionu sestanke in predavanja, nimajo klerikalci nobenega pravega izobraževalnega društva. Pevsko katoliško društvo „Ljubljana“ je le poskus, slaba imitacija naprednih pevskih društev. Gospodarska moč klerikalcev v Ljubljani leži le v hišah okoli stolne cerkve.

Kdor pozna vso klerikalno revščino in beračijo, se njihove moči prav nič ne boji. Kdor prav ceni naše klerikalce se tudi bodočnosti ne boji. Treba je le, da se napredni elementi zopet zavejo svoje naloge, da koncentrirajo svoje sile in skupen odpor proti skupnemu sovragu in klerikalizmu bo kmalu odklenkalo.

Slovanski Jug.

„Zveza Srbkinj“ v Zagrebu.

(Izv. dopis „Jutra“).

Zagreb, 28. novembra.

Kar je bil za Srb. narod na teritoriju „krona sv. Štefana“ v prvih decenijah druge polovice prošlega stoletja Novi Sad, to je danes — Zagreb. V onem času so imenovali Novi Sad srbske Atene, ker je bil to izvir in forum, kakor politično-nacionalnega, tako tudi kulturnega delovanja v vsakem oziru.

Dekadencija, v kateri se Novi Sad od tega časa enako nahaja, onemogočila je istemu vodilno vlogo v tem delu srbskega naroda. V poslednjih decenijah prošlega stoletja, ko je srbska samostalna stranka, katere središče je v Zagrebu, pričela postavljati Srb. narodno politiko na drugi temelj, in sicer največ s političnim izobraževanjem širokih ljudskih mas, je postal Zagreb predmet večje pozornosti.

Zdrava politika srbske samostalne stranke osnovana na čvrstem temelju istinskega demokratizma in čiste nacionalnosti, preporodila je srbski narod na Hrvatskem, kateri je bil v času Kluenovega despotizma s svojim t. zv. „Srb. klubom“ glavni inventar nekdanje lažnjive „nar. stranke“.

Uspehi samostalne stranke, posebno od leta 1902, ko je Svetozar Pribičević, kot glavni urednik „Srbobrana“ in tajnik stranke razvil brezprimerno agitacijo v svrhu politične organizacije po vsem Hrvatskem, tisti uspehi so pokazali, da je Zagreb pripravno središče vsakega narodnega gibanja.

In res: pred kakimi desetimi leti osnovan je v Zagrebu „Privrednik“, ki je razvil tako agitacijo na ekonomskem polju pri nas, da ji morda ni enake na celem slovanskem jugu. „Privrednik“ skupaj z „Zvezo Srb. poljedelskih zadrug“ pomeni danes pri nas najvažnejšo trdnjavo našega narodnega obstanka in najsigurnejše poro-

štvo naše moči in narodnega razvoja za bodočnost.

Potem je popolnoma umljivo, da so kulturni pokreti srbski na Hrvatskem naj-novejšega datuma in da so tudi oni izvolili Zagreb za svoje središče.

Poleg „Srb. Prosvetnog Društva“, ki je osnovano letos, da organizira prosvetno delo v narodu, osniva se sedaj še eno srbsko kulturno društvo o Zagrebu, ki bo velikega pomena za splošni napredek in kulturo Srb. naroda v tej deželi.

Razdeljeno, nevezano delo, kakor so ga dosedaj izvajale pojedine „Srb. Ženske Zadruge“ ni imelo večjega vpliva na naš splošni razvoj, ker to delo je nosilo na sebi značaj lokalno individualni.

Z osnovanjem „Zveze Srbkinj“ se od pomore temu nedostatu. Celo delovanje bodoče „Zveze“ se bo osnovalo na stalnem sistemu, katerega cilj je preporod srbskega ženstva kot celote v materijalnem in moralnem oziru.

To gibanje, ki je delo inicijative samih Srbkinj, zasleduje naša javnost z velikimi simpatijami, ker ono znači: na podlagi zadovoljenja sodobnih realno-materijalnih potreb vstvarjanje nove — Majke Jugovića.

D. B.

Splošni pregled.

Ljudsko štetje.

Kako se pripravljajo Nemci na letošnje ljudsko štetje, kaže okrožnica, ki jo je razposlala nemškimi občinam na češki jezikovni meji in v narodnostno mešanih krajih nemška sekcija poljedelskega sveta. Okrožnica se glasi tako: Zaradi velikega pomena, ki ga ima ljudsko štetje z narodnega stališča za Nemce na Češkem, je neprecenljive važnosti, da bi funkcijo komisarja ne izvrševala kaka uradna oseba, ampak kak vpliven in zmožen ožji rojak dotičnega okraja, ki je narodno popolnoma zanesljiv, in ima dovolj energije, da bi pri določevanju občevalnega jezika posameznih prebivalcev s svojo veljavo vplival, da bi se Čehi dotičnega okraja prilagodili k nemškemu občevalnemu jeziku. Prosim torej slavni urad, da bi na okrajno glavarstvo poslal prošnjo, s katero se zahteva, da bi bil pri ljudskem štetju za komisarja imenovan kak vpliven in zmožen ožji rojak vašega okraja. Podpisan je pod to okrožnico predsednik poljedelskega sveta Carl J. Hoffer. Tako se torej pripravljajo Nemci na važno ljudsko štetje. Ni dvoma, da se bo skušalo s takimi protipostavnimi sredstvi pomnožiti število tudi na naši narodni meji. Zato bi bilo tudi pri nas treba več dela in pozornosti za letošnje ljudsko štetje.

Ban in koalicija.

Že včeraj smo pisali o banovem postopanju napram hrv.-srbski koaliciji, ki kaže kaj čudno stališče in naziranje hrva-

škega bana napram saboru in strankam. Pismo, ki ga je pisal ban Tomašić koaliciji, se glasi: Slavni zvezi hrvaške in srbske samostojne stranke v roke predsedniku p. n. drju. Gigi Tuškani v Sisku. Z ozirom na včerajšnji komunike slavne zveze in z ozirom na zamotano politično situacijo, iz katere se mora dežela v svojem najvitalnejšem interesu rešiti, da se pomore orijentirati se popolnoma v politični situaciji, da morem s svojega odgovornega mesta podati svoje predloge, prosim vašo svetlost, da blagovolite sklicati sejo koalicije in nanjo tudi mene pozvati, da pridem ž njo v najožjo dotiko in da bi morda na ta način prišli do sporazumnega zaključka, kaj bi se naj storilo v interesu mirnega razvoja naše javne politike. Prosim, da izvolite ta poziv takoj izvršiti da se more izogniti ex-lexu. Z odličnim spoštovanjem

dr. Tomašić.

V Zagrebu, dne 26. novembra 1910.

Ban torej snubi koalicijo, ampak zaženiti ji neče nič, vzame jo le, če bo po njegovem plesala.

Kreta.

Porta je dobila odgovor od velevalsti na svoj zadnji protest glede Krete. Velevalsti izjavljajo v odgovoru, da je postopanje Krečanov, ki so že drugič ravnali proti opominom velevalsti, nepravilno in neveljavno, in da se nikakor ne more dotikati turških pravic na Kreti. Velevalsti tudi obljublja, da bodo storile svoje korake proti Kreti.

Angleška kriza.

V Angliji se vrši velik boj, ki se poslužuje vseh sredstev, ki jih dopušča drž. ustava: govorov, časopisja, agitacije in tudi — pesti. Ko se je minister Churchill v nedeljo vračal s shoda v Bradforde, ga je napadel neki zagovornik ženske volilne pravice in ga je obdeloval s pestmi in z bičem. Dva detektiva sta komaj ukrotila razjarjenega moža. Ko se je minister pripeljal v London na kolodvor, so ga napadle tri ženske bojovnice za žensko volilno pravico in jih je policija zadržala. — George je imel v Edinburgu govor, v katerem je rekel, da je cela kopica dednih zakonodajalcev, ki si niso še nikdar služili svoj kruh s kako obrtjo ali s kakim poklicom, ki zahteva kake duševne zmožnosti, in vendar sedi ta kopica, namreč lordi, nad poslanci, ki si jih voli 45 milijonov angleškega ljudstva in nadzorujejo oz. ovirajo njih delo. Na kaki podlagi je torej trditev, da so v spodnji zbornici sami revolucijonarji? V moderni civilizaciji ni nikake nevarnosti. Pri revoluciji na Portugalskem se ljudstvo ni dotaknilo tujega imetja, niti kraljevega. Ako pa hočemo pri nas povišati visokim gospodom lordom davek, kriče v svoji zbornici, kakor da gre svet h koncu. — Kakor se torej vidi, je boj zoper lorde razvel vse sloje in skoraj ni dvoma, da

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Otroci papeža.

Roman iz rimske zgodovine.

[171]

„Ne boste me odvedli,“ je vzkliknila Primavera, ki jo je mahoma zapustil preudarek. „Umri, nečlovečnica!“

Obenem je izdrla izza nedrj kratko, ostro bodalce, ki jo je spremljalo povsod. Toda Lukrecija je odskočila... In preden je mogla Primavera planiti nad njo, se je raztrgal zrak od rezkega piska: vrata so se treskoma odprla in četvero moških se je vrglo nad mlado kneginjo, tako da se hipoma ni mogla več ganiti.

„Odvedite jo!“ je velevala Lukrecija s hripavim glasom.

Primavera je začutila, kako so jo surovo prijele strašne roke, nasilne in krute roke četvorice moških; in minuto kasneje je sedela v vozu, zaprtem s trdnimi železnimi noknicami.

Lukrecija je naglo slekla svojo kmetsko obleko ter jo zamenila z jahalno. Nato je hitela na dvorišče, zasedla konja, ki ga je eden izmed njenih ljudi držal za vajeti, ter dohitela voz, ki se je bil — nedvomno po že prej oddanem ukazu — spustil v galopu po cesti.

Vso noč so divje dreveli po strmih gorskih pobočjih. Ko se je zaskoval dan, je bil voz že daleč od grofovskega ozemlja in od tabora zaveznikov; na ravnem polju pa je zavil po cesti, ki je vodila naravnost proti morju.

To je trajalo tri dni. Te tri dni in tri noči ni iskala Lukrecija nikakega občevanja s svojo jetnico. Samo vsako

jutro in vsak večer je sluga odprl vozna vrata, postavil v kočijo jerbašček z živili ter naglo spet zaklenil.

Po prvih minutah groze in studa, s katerim jo je navedal dotik Lukrecijinih beričev, se je Primavera vrnila vsa njena hladnokrvnost. Prvo, kar je storila, je bilo, da je potipala, če ji niso izmaknili njenega bodala. Ko je videla, da so ji ga na srečo pozabili vzeti, je hladno pričela računati, če in kako bi mogla uiti strašni sramoti, s katero ji je Lukrecija zagrozila. In njene ponosne ustnice so se zaobočile v neustrašnem smehljaju.

Rekla si je, da če si ji ne posreči uiti Lukreciji, se še vedno lahko zateče k smrti; in njena nežna roka je pobodala držav bodalca. Nato se je njena misel jela vračati v Monteforte; zdaj se je ustavila pri očetu, zdaj pri knezu Manfredi, najčestje pa pri vitezu de Ragastens. Toda ob misli, koliko bo vitez trpel, so ji jele sile pešati, zapuščal jo je pogum.

Po tretjem dnevu se je voz ustavil v črni noči. Dospel je bil do obali Sredozemskega morja. Par lučajev od kopnega je sredi majhnega zaliva čakala barka, zasidrana in varna pred vetrovi.

Lukrecija je prižgala svetilko, stopila na sedež kočijaža ter dala znamenje. Trenotek nato je zažarela luč tudi na barki ter odgovorila z enakim signalom. Zdaj je Lukrecija v naglici napisala dvojce kratkih pisemc. Prvo je pomolila enemu izmed svojih jezdecov z besedami:

„V Tivoli!“

In drugo drugemu jezdecu:

„Knezu Cezarju Borgia!“

Jezdeca sta nemudoma izginila v nočni temi vsak v svojo stran.

Minilo je nekaj minut... Nato se je začelo umerjeno

udarjanje vesel; kmalu se je prikazal iz teme čoln ter zaškripal na pesku. Lukrecija se je obrnila k jezdecema, ki sta bila še pri njej:

„Peljita voz nazaj, v Rim...“

Tačas je poskakalo nekaj mornarjev na suho ter pozdravilo Lukrecijo: tudi kapitan barke je bil med njimi. Lukrecija je odprla kočijo ter dejala jetnici:

„Izstopite! Opozarjam vas, da je vsak odpor brez-uspešen.“

Beatrice je stopila z voza ter se naglo ozrla naokoli. Ta pogled jo je prepričal, da bi bil odpor ali beg v resnici nemogoč.

„Signora,“ jo je vljudno nagovoril kapitan, pristopivši s čepico v roki, „če izvolite v čoln...“

In pomolil ji je roko, da bi ji pomagal. Toda ona je nalašč prezrla ponudeno ji pomoč ter stopila sama v čoln; sedla je, zavila se v svoj ogrinjac in se odlej ni več menila za dogodka. Tudi Lukrecija je stopila v čoln; ta je odrinil, in deset minut kasneje so bili pri barki.

Na krovu ladije je Primavera začutila, kako jo z mrzlim valom objemlje brezupje. Zdaj je plula v neznano usodo. Kam jo pač vodi strašno sovraštvo Lukrecije Borgia!... Oh!... To bi hotela vedeti za vsako ceno...

„Kam me peljete?“ je vprašala z dostojanstvenim glasom.

„V svoj grad na Capreri!“ je odgovorila Lukrecija. Primavera je vzdrla od groze...

„O Ragastens!“ je zamrmrala sama pri sebi. „Kje si, kje si?“

In z rosnim pogledom, polnim brezmejnje žalosti, se je ozrla proti obrežju.

(Dalje.)

bo zmagala demokratična misel angleškega ljudstva in državnikov. Angleške ženske so zaprele ministru Churchill, da mu bodo odpeljale njegovo hčer Dijano in jo bodo skrile, dokler ne da ženske volilne pravice.

Nemška nevarnost.

Angleški poslanec konservativne stranke Smith je govoril v Warringtonu o razvoju nemške industrije, ki dela angleški veliko konkurenco, enako skuša Nemčija dobiti trgovino v svoje roke. Te namene podpirajo pomnožene vojaške sile na suhem in na morju in nemško ladjeve baje že lahko konkurira z angleškim. To so pač konservativni strahovi.

Kraljevske bolezni in operacije.

Časopisje se bavi vsak dan z boleznijo belgijske kraljice. Vkljub veliki skrbi, se kraljici obrača na boljše. Španski kralj Alfonz je bil operiran in je operacijo srečno prestal. Druge nesreče ni bilo.

Boji v Vadaji.

Listi poročajo, da so sultanovi ljudje zopet začeli napadati francoske pozicije in uničijo provijant francoskih posadk.

Dnevne vesti.

Danes zvečer je seja izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke.

Našim cenjenim naročnikom. Danes smo priložili vsem našim cenjenim gg. naročnikom poštne položnice. Oni gg. naročniki, ki so plačali naročnino že za naprej, naj nam torej oprostite, one pa, katerim ni znano, do kedaj imajo plačano naročnino, prosimo, naj se obrnejo pisмено na naše upravnilstvo.

Baron Schwarz in 10 milijonsko deželno posojilo. Od dobro poučene strani smo obveščeni, da se je baron Schwarz z vso močjo potegoval na Dunaju, da bi dobil zakon o 10 milijonskem deželnem posojilu sankcijo in je svojo dolžnost Šusteršičevega oprode v polni meri izpolnil. Ako pa zakon vseeno ni dobil sankcije, je to pripisati le boljšemu spoznanju osrednje vlade.

Papežev plehasti red ni bil zastoj. Trgovci in najemniki „Uniona“ Kobi je dobil od papeža red „Pro ecclesia et Pontifice“, in naivni ljudje mislijo, da zaradi zaslug kot hotelir ali pa kot velik in vzgleden katoličan, pa ni tako. Stvar ima vse drugo jedro: Kobi je bogat človek. Lani je praznoval 25 letnico, kar se je oženil in takrat mu je šel dr. Jeglič sam osebno čestitat. Takrat je Kobi knezoškofa zato tudi na kosilo povabil. No, in po kosilu je stisnil — zlobne tercijske tako govore — dr. Jeglič pri odhodu velik bankovec v roke. Baje je bila numera na bankovcu — 1000 korona.

Narodna zavednost — pri klerikalcih. Pri nemških gledaliških predstavah vidiš največ slovenskih narodnjakov, namreč — klerikalcev. Dvojezičnih napisov itd., t. j. vse pri klerikalcih v zalogi en gros; naprednjaki se le toliko ločijo od njih, da jih le — posnemajo. Se nam Nemci v Ljubljani ne smejejo zastoj, saj Slovencem tudi dražje računajo kot svojim nemškim odjemalcem!

Maša na Šmarni gori. Prijatelj našega lista nam poroča: V nedeljo sem šel po svoji navadi na Šmarno goro. Na vrhu je bilo 40 do 50 ljudi iz okolice, ki so čakali maše. Cerkovnik je tudi zvonil ob 9. in ob 10. uri. Toda, ko se je imela maša začeti, ni bilo gospoda. Prejšno nedeljo je bilo sicer obljubljeno, da bo prihodnjost ne-

deljo maša, toda, ker je padlo par centimetrov snega, so se gospod iz knezoškofijskih zavodov skujali in niso prišli maše brat, a — vkljub temu, da se plača maša na Šmarni gori 14 K. Kmetje so bili torej brez maše to nedeljo in so rekli, da bi za tak denar vsak rad šel nekolikokrat na Šmarno goro in nazaj. Seveda, naši gospodje so komodni, ker jim itak dobro gre. Kaj je njim, če zaslužijo v eni uri toliko, kolikor delavec cel teden.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v četrtek se igra drugi Croisset in Leblancova detektivska komedija „Tat vseh tatov“, primerno krajšana, in sicer za nepar abonent. Veliki uspeh te komedije v Parizu, Berlinu, Pragi in na Dunaju je ostal zvest tu pri nas. Glavne vloge igrata gosp. Nučič (vojvoda) in g. Bohuslav (detektiv). — V soboto za par abonent Wagnerjeva opera „Tannhäuser“. — V nedeljo operetna in dramska predstava. — Prihodnji teden H. Ibsena drama „Stebri družbe“.

Prvi koncert „Zveze slovenskih pevskih društev“. Danes hočemo podati kratke poteze o onih pevskih zborih, ki sodelujejo v nedeljo, dne 4. decembra pri tem koncertu. Žirovnikov zbor v Št. Vidu nad Ljubljano je ustanovil nadučitelj Janko Žirovnik pred dobrimi 12 leti s svojimi nekdanjimi učenci. Danes poje še vedno 12 deklet in 12 moških. Nastopal je pri prireditvah raznih društev in pel vselej na pamet tudi večje pesmi. Vsi sedanji pevci pojo že ves čas od ustanovitve. Zbor obstoji iz kmetijskih deklet in mož. Naučil se je nad 100 moških, ženskih in mešanih zborov. Zbor je poslušal razna predavanja in ima tudi svojo knjižnico ter je sedaj konstituiran kot društvo. — Pri „Zvezinem“ koncertu nastopi v treh narodnih pesmih pod vodstvom svojega ustanovitelja gosp. nadučitelja Janko Žirovnika. — Pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani je bilo ustanovljeno leta 1884. ter je najstarejši pevski zbor v Ljubljani. Skozi dolgo dobo 26 let je prirejal razne zabavne in koncertne prireditve. Osobito je oral ledino na koncertnem polju še pred dobo koncertov „Glasbene Matice“, tako v stari redutni dvorani in pozneje v ljudskih vrtnih koncertih. Največjo pažnjo pa je posvečal „Slavec“ prireditvam izven Slovenije. S tem, da se je udeleževal narodnih slavnosti na Hrvaškem in na Češkem, seveda ni pozabil s svojo udeležbo tudi prireditve širom slovenske domovine. To vse mu je pripomoglo do sijajnega uspeha lanske slavnosti društvene 25 letnice. Zbor, ki šteje 60 do 70 pevcev, nastopi v nedeljo na koncertu pod vodstvom društvenega pevovodje g. Albina Lajovica v Aljaževih „Na Bregu“ in „Na dan“, katerih osobito poslednja je dosegla na letošnjem društvenem izletu na Češkem največji efekt.

Za koncert „Zveze slovenskih pevskih društev“, ki se vrši v nedeljo, dne 4. decembra ob pol 5. uri popoldne v veliki dvorani „Narodnega doma“ se dobivajo vstopnice v predprodaji v trafiki g. Sešarkove v Selenburgovi ulici in sicer sedeži po 2 in 1 K, stojšča po 60 vin., dijaške vstopnice po 30 vin. Zunanji posetniki naj jih blagovolijo že preje naročiti, ker je za koncert splošno zanimanje in bi jih na dan koncerta utegnili težko še dobiti.

Lovska razstava. Dijakom tukajšnjih srednjih šol in učiteljska dovolil je komite deželne lovske razstave za sredo in četrtek, dne 30. t. m. ter 1., 7. in 8. decembra 1910. od 12. do 6. ure popoldne prost vstop v lovsko razstavo, ako posamezni razredi razstavo obiščejo korporativno v spremstvu

kakega učitelja. Čas nameravanega obiska naznaniti je vsaj dan popreje mag. predsed. tajniku Janku Bleiweisu vitez Trsteniškemu na mestnem magistratu.

V naših noticah iz Viča smo poročali nekatere stvari napačno, ker smo bili napačno informirani. Kakor se nam poroča iz zanesljive strani, ni bilo nikakega povoda napadati krajni šolski svet glede šole, enako je bilo z nekaterimi drugimi novicami. Prosimo poročevalce, da nam poročajo stvari prav, ker nečemo nikomur delati krivice.

Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v nedeljo, dne 4. decembra 1910. ob 10. uri popoldne v gostilni pri Auru, Wolfova ulica št. 12 izredni občni zbor, katerega se naj zaradi njegove važnosti vsi člani polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Slov. trgovsko društvo „Merkur“ priredi, kakor smo že poročali, povodom društvene desetletnice 8. decembra t. l. ob 11. uri popoldne v društvenih prostorih slavnostni občni zbor, ter isti dan zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“ zabavni večer z zelo bogatim vspeškom. Gg. člane in prijatelje društva vabimo, da se tega slavlja v obilnem številu udeležijo.

Razvoj Ljubljane. Ljubljana ima sedaj 1863 hiš in 236 ulic, cest in trgov. Tekom zadnjih 10 let je dobilo 53 ulic, cest oziroma trgov nova imena. Na posamezne okraje odpade sledeče število hiš: na Poljansko predmestje 200, Št. Jakobski okraj 255, Dvorski okraj 590, Kolodvorski okraj 448, na Hradeckega vas in Karolinsko ozemlje 245 in na Udmat 125 hiš.

Ženska — ubijalec. Posestnik Franc Vrhove iz Spodnje Šiške je bil tako nesrečen, da je imel v službi hlapca in dekle, ki sta bila oba pijančka. Jera Šavš je bila zelo huda ženska, Franc Miklič pa zelo hud možiček. Nekega dne se je zgodilo, da je Franc Miklič prišel ravno v istem trenutku domov, ko je Franciško Šavš česala domača delavka, Ana Sluga v veži. Prišel je vpliti nad njo in jo zmerjati, da ima uši. To je Jero Šavš tako ujezilo, da je zgrabila za tolkač in udarila Franceta Mikliča trikrat tako zelo po hrbtu, da je obležal nezavesten v hlevu. Drugega dne je vsled bolečin umrl v bolnici. Včeraj je imelo ljubljansko porotno sodišče razsoditi, ali je storila Jera Šavš to dejanje v sovražnem namenu, ali ne. Porotniki so bili mnenja, da je hotela Jera Šavš svojega prijatelja samo strahovati vsled različnih žalitev, ne pa usmrtiti. Zato je bila oproščena. Prepričani pa smo, da si bo od sedaj naprej tudi dobro premislila, predno bo koga udarila s tolkačem.

Električna cestna železnica. Marsikdo je radeveden vprašal, kako to, da uprava ne razširi železničnega omrežja po vseh glavnih cestah in ulicah v mestu, temuč se drži le dveh kolodvorskih prog, pa bolnice. Kakor smo poučeni, bi mestna občina vsled pogodbe železnično upravo lahko prisilila, da ustreže tej zahtevi, pa prejšni občinski svet se za take prometne stvari ni pobrigal, češ, saj ima železnica itak deficit vsako leto. To pa občinstva nič ne briga. Kaj pa ima občinstvo ljubljansko samo od teh treh prog? To še malomestna železnica ni. Seveda pripade čez 30 let ta železnica mestni občini v last, ali občina naj bi železnico že zdaj prisilila na to, da omrežje razširi. Tujci, ki bi se radi skozi mesto po opravih vozili, morajo pa v stranskih delih mesta najemati izvoške, mesto, da bi se peljali ceno z električno železnico. Ta ljubljanski tramvaj je res pravi unikum cestnih železnic. Ta smeši celo Ljubljano.

Redka prilika se ponuja podjetnim ljudem, da plodonosno naložijo svoj denar v obrtno podjetje, ki mu je zasiguran po našem prepričanju sijajni uspeh. Opozarjamo na današnji tozadevni oglaš „ključavničarski mojster išče kompanjona.“

Ogenj v Šiški pri gospe Mittereggerjevi, ki je zavarovana pri Ljubljanskem zavodu za zavarovanja in zaklepanje je prvi zapazil g. Lenasi, stražnik omenjenega zavoda ob četrtno na 12. uro ponoči na tork. Sklinal je najprvo domače ljudi, potem pa druge prebivalce, žal, da prepozno, ker se je ogenj prehitro razširil. Stražnikovo odločno postopanje je vsaj večjo nesrečo preprečilo. Pogorelo je vzlic hitre pomoči nekaj strehe in sena.

Zasačeni ptličji lovci. V pondeljek je zasačil neki stražnik na Opekarski cesti nekega delavca, ki je lovil z limanicami. Kot lovilo sredstvo je imel brezsrčni delavec navezane na limanicah vrabce.

Sumljivi potniki. V nedeljo ponoči je neki stražnik na Dunajski cesti aretiriral dva brezposelna mladeniča, nekega dninarja in nekega ključavničarskega pomočnika. Aretiranca so po policijski preiskavi oddali odgoškemu uradu.

Potujoča želva. Predvčerajšnjem popoldne se je prikazala na nekem nasadu v „Zvezdi“ lepa mlada želva, ki se je čisto mirno gibala po sneženi plasti. Živalica se je vsled nastalega milejšega vremena najbrže prebudila iz zimskega spanja in nastopila svoje potovanje. Ker ji pa blatna cesta ni preveč prijala, se je vrnila na nasad nazaj in nastopila zopet zimsko spanje.

Koncert, kvartet a la šramel se vrši danes v Narodni kavarni. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

Najnovejša

telefonska in brzojavna poročila.

Dalmatinski poslanci v „Slovenskem klubu“.

Dunaj, 29. novembra. V današnji seji „Slovenskega kluba“ so bili soglasno sprejeti kot člani „Slovenskega kluba“ dalmatinski disidenti Prodan, Perić, Dulibić in Ivanišević. Dr. Šusteršič jih je v svojem pozdravnem govoru viharo pozdravil. Odgovarjal je poslanec Dulibić, ki je povdarjal, da dalmatinske poslance kot „krščanske socialiste“ vežejo isti narodno-politični in kulturni interesi, kakor člane „Slovenske ljudske stranke“. („Dalmatinski klerikalci so torej storili korak, na katerega je bila „Savez južnih Slavena“ že dolgo pripravljena. Oklenili so se popolnoma kranjske klerikalne politike; vprašanje je le, če bodo tudi volilci s tem zadovoljni. Op. ured.)

Sramotna kapitulacija dr. Šusteršiča.

Dunaj, 29. novembra. Slovenski klerikalci se v državnem zboru jako sumljivo obnašajo. Mnogi poslanci so že interpelirali predsednika vseučilišnega odseka, poslanca Povšeta, naj skliče vseučilišni odsek k seji. A poslanec Povše se izgovarja, da ne ve, če ima pravico sklicati sejo, ker je bil izvoljen predsednikom le vsled tega, ker je najstarejši član. Gostinčar je strahovito razburjen, ker v sedanjem zasedanju s svojimi obstrukcionističnimi govori ne bo mogel doseči takega uspeha, kakor ga je dosegel v zadnjem zasedanju. (Izgovor poslanca Povšeta je po našem mnenju popolnoma jalov. Kajti, popolnoma naravno je, da je dobil Povše od dr. Šusteršiča ukaz, da ne sme sklicati seje vseučilišnega odseka. Akcija „Slovenskega kluba“, v katerem sede sami klerikalci, je bila namreč v zadnjem zasedanju popolnoma zavožena. Dr. Šusteršič je sramotno kapituliral in zato mešetari sedaj z vlado, da se reši iz zagate. Op. ured.)

„Savez južnih Slavena“ in izstop dalmatinskih poslancev.

Dunaj, 29. novembra. V današnji seji „Zveze južnih Slovanov“ je bil sprejet predlog, s katerim se vzame izstop dalmatinskih poslancev na znanje. Nato se je vršila razprava o tekočem političnem položaju.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 29. novembra. Danes se je nadaljevala debata o indemitetni predlogi. Član „Ljudske stranke“, poslanec Molnár je ostro kritiziral postopanje ministrskega predsednika grofa Khuena-Hedervarya in izjavil, da slednji ni izpolnil niti ene obljube, odkar je prevzel vlado. Sedanja ogrska vlada je po njegovem mnenju podobna dvoglavemu avstrijskemu orlu, ki pa ima samo en žledec. Samoobsebi razumljivo, da ogrska ljudska stranka ne more zaupati taki vladi.

Češke sokolske organizacije proti klerikalcem.

Praga, 20. novembra. Zveza čeških Sokolov je v svoji današnji seji sklenila, da od sedaj naprej ne bo sprejela v svojo organizacijo nobenega klerikalca več.

Mali listek.

VITOMIR FEODOR JELENC:

Gledališče in kritika.

Z zanimanjem zasledujem po vseh slovenskih listih razne gledališke vesti in pazno čitam vse gledališke recenzije in velikokrat mi je pri srcu kakor človeku, ki vsled samih dreves ne vidi gozda; naravnost moram reči, da človek, ki živi izven Ljubljane, ne more imeti prave sodbje o umetniški vrednosti ljubljanskega gledališča, ako primerja vse te ljubljanske ocene. Svoj čas se je moglo v Ljubljani pisati o posurovelosti gledališke kritike, ker kritike, ki so se takrat pisale, so bili samo izbruhi osebnega sovraštva, tekmovanja raznih resnih in neresnih kandidatov za mesto intendanta ljubljanskega gledališča.

Polagoma je to prenehalo, kandidatura za intendantsko mesto je postala nepotrebna, ker je danes vodstvo slovenskega gledališča v rokah, ki so v Ljubljani zasedaj edino sposobne upravljati z gledališkim aparatom — no sedaj že vidim nekega prijatelja-kritika, ki se je zadovoljno nasmehnil in rekel svojemu sosedu v kavarni: Že ve, zakaj je to napisal — toda stvar je enkrat taka in se ji ne da oporekati, kar nam je dokazala nedavna zgodovina slovenskega gledališča. Ali prešla je ta kritika v drug štadij, ki je za slovenskega gledališča še nevarnejši

nego posurovelost kritike in to je neki kult, ki se je sedaj ugnedil v gledališka poročila slovenskih listov, ki bi jih sedaj mogel imenovati velike kadilnice. Ko sem pisal pred sezono feljton o bližajoči se sezoni sem zavzel ono stališče, ki ga mora zavzeti v vseh slučajih kritika, stroga, brezobzirna objektivnost brez osebnega sovraštva in brez osebnega kulta. Žal, da mi ni bilo mogoče ostati v Ljubljani, da bi izvajal to načelo, usoda me je zanesla za postajo naprej, in iz tujine opazujem početje in nehanje slovenske kritike v domovini. Nehote mi je potisnil pero v roke članek o Tannhäuserju, ki sem ga te dni čital v „Slov. Narodu“. Vraga, kdor piše tako o Tannhäuserju in o Wagnerju, ta človek ne pozna niti Tannhäuserja niti Wagnerja, kdor hoče občinstvo navajati, da naj ne pričakuje, da bo videlo mesto lepe Helene Wagnerjeve Venero, kdor pri razpravljanju Wagnerjeve Venero govori o ulogah, ki vsebujejo kabaretne efekte in zagotavlja občinstvo, da bo videlo decentno Venero brez vsakih pikantnih gest in besed, se mi zdi kot hripavi pierot, ki kriči pred budo v Wurstelpratu: „Nur herein-spaziert! Für jung und alt, für Sünder und Kinder!“

Na ljubljanskem odru nastopi, kakor čitam, te dni odlična slovenska koncertna pevka gospa Foedrantspergova. In zopet so to priliko porabili organizatorji osebnega kulta, da govore že v naprej o velikanskih uspehih tega debuja. Da se po-

stavim na popolnoma slovensko stališče: v gospe Foedrantspergovi bi morala iskati svoj vzgled vsa slovenska inteligenca, ker ona je prekoračila most onih smešnih in malomeščanskih predsodkov, ki slikajo gledališče kakor nekako satanovo gnezdo! Želeti je le, da bi ga. debutantinja ne bila zadnja, ki stopa na deske slovenskega odra. Poznam gospo Foedrantspergovo kot odlično koncertno pevko, a nikdar bi se ne mogel prenagli, da bi ji pel že vnaprej v hiperbolah čast in slavo kot operni pevki.

Eden najkompetentnejših glasbenih kritikov Kalbeck pravi, da je prehod raz koncertni podij na gledališki oder enak prehodu iz kabareta k operi! Zato se pa resen kritik ne sme nikdar prenagli, čakati mora, da zadnjič pade železni zastor, potem šele odpre usta in reče: tako in tako je!

Ako dotični mladi entuziast trdi, da pozna gospo Foedrantspergovo tako kot „Tannhäuserja“ potem je to za gospo jako slab poklon, kajti, kdor je prečital njegov „esej“ o Tannhäuserju in istega res pozna, mora reči, da Tannhäuserja niti Wagnerja sploh ne pozna in si je vso svojo modrost nabral iz Reklama in pa Opernführerja! Jaz želim gospe Foedrantspergovi največjega uspeha in pa poštene odkritosrčne kritike, ker to je prvo in glavno.

Toliko o tem!

(Dalje.)

Kupujte „JUTRO“!

Izvod samo 4 vinarje.

Učenec

poštenih staršev se sprejme v večji trgovini na Dolenjskem.
Ponudbe na inseratni biro „Jutra“ pod „štev. 100“.

JULIJA ŠTOR Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tennis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

Zavod za pohištvo in dekoracije

FRAN DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10.

Ustanovljeno leta 1857.

Telefon št. 97.

Pohištvo vsake vrste od najenostavnejših do najumetnejših. Skladišče tapet, oboknic in okenskih karnis, zaves in preprog. Velika izbira pohištvenega blaga itd. Enostavne in razkošne ženitne opreme v najsolidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

A. PERSCHE

Ljubljana,

Pred škofijo št. 21.

priporoča

veliko zalogo

raznih nakitov, perilo za gospode in dame, specijalitete zavrtnic in nogavic; steznik

„Directoire“ P. D.

Zimsko perilo

za gospode, dame in otroke,

bluze, spodnja krila, hišne halje, nočne čevlje itd.

vse v največji izberi in najboljši kakovosti v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana,

nasproti glavne pošte

Največja božična okasion prodaja

v konfekciji za dame in deklice, ter izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Primerna koristna darila.

Angleško skladišče oblek **O. BERNATOVIČ,**

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Telefon interurban št. 129.

Valjčni mlin v Domžalah
I. BONČAR, LJUBLJANA

Centralna pisarna in skladišče: Vegova ulica št. 6.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti kakor tudi otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici:
Gruden & Co., Stolni trg št. 9.

Ustanovljena l. 1882. — Telefon št. 185.
Poštne hranilnice na račun št. 828.405
Ogrska poštna hranilnica št. 19.864

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Ljubljana, Dunajska cesta 18
v astnem združnem domu
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 83.116.121.11
upravnega premoženja K 20.775.510.59

obrestuje hranilne vloge
po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20.000.000. Rezervni zaklad K 400.000.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $1\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije; na menice po 6%.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.
URADNE URE: vsaki dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov

! Kolinska cikorija je najboljša !

Spedijsko podjetje

JOS. ŠKERLJ, Ljubljana

Bavarski dvor.

Ustanovljeno leta 1908.

Član dunajskih in berlinskih prevoznikov pohištva. — Sprejema vse v spedicijo spadajoče prevoznine iz vseh in v vse kraje, po najnižjih tarifih. — Prevažata pohištvo v novih, patentovanih pohištvenih vozeh na vse kraje, tudi v inozemstvo. — Sprejema na zalogo razno blago, pohištvo itd. Krasna, suha in čista skladišča so na razpolago. — Nabiralni promet Dunaj-Ljubljana in obratno zastopam v vseh večjih mestih. — Moj zastopnik na Dunaju je **Karl Lawl**, Dunaj I. Schulhof 6.

Delniška glavica:
K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rezervni fond:
K 450.000.

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$.